

HVA' KOMMER 50'ERNE OS VED?

af en 1.g på Rødovre Statsskole

Det var det spørgsmål vi - en sproglig 1.g på Rødovre Statsskole - stillede os og satte os for at besvare. De følgende sider er vores første spontane forsøg på at give et signalement af vores brug af og holdning til 50'er-bølgen, som vi møder den i fænomenet "Grease" med John Travolta. Vi har ikke læst tykke bøger om, hvordan 50'erne egentlig var, fordi vi i første omgang ville beskæftige os med sagen uden alt for mange efterrationaliseringer. Først nu, hvor vi har fået vores ikke særlig gennemreflekterede meninger ned på papiret, vil vi give os i kast med et nærmere studium af, hvordan det virkelig var dengang i de "glade" halvtredsere. Når det er overstået vil vi stå rustet til et gensyn med vort førstehåndsindtryk. Til den tid vil pointen være at konstatere, om "Grease" og Travolta har formået at dreje vore hoveder af led og fordreje vores holdning og vort billede af 50'erne, eller om vor sunde fornuft har stået distancen, således at vi med sindsro kan kalde Travolta-bølgen HARMLØS UNDERHOLDNING.

De følgende sider kan ikke betragtes som en enig klasses holdning til fænomenet. Vi har arbejdet i grupper og der har i de fleste tilfælde været enighed inden for gruppen om en bestemt opfattelse af tingene, men hvor der ikke har hersket enighed, har vi valgt at lade alle komme til orde i stedet for at bearbejde hinanden frem til et kompromis.

En lille Gallup

Vi har sendt spørgeskemaer ud til alle 1.g'erne på vores skole, fordi vi ville danne os et indtryk af, hvad andre af vores jævnaldrende mener om 70'ernes 50'er-revival. Vi har bygget vores spørgeskema op over filmen "Grease" og efter at have arbejdet besvarelserne er vi kommet frem til følgende resultat:

2/3 af de adspurgte har set filmen. Alle dem, der har set filmen, har set den p.gr.a. den store opreklamering, der har gjort dem nysgerrige. De fleste syntes, at den var god. Kun ca. 5% brød sig ikke om den. Dog var der næsten ingen, der syntes, at den gav et realistisk billede af 50'erne, og de har udelukkende set den som en god underholdningsfilm. En lille del syntes ikke, at de kunne udtale sig om, hvorvidt filmen var realistisk eller ej. En enkelt fandt, at filmen var realistisk med den begrundelse, at 50'erne jo var "som én stor fest". Alle har hørt musikken til filmen. Halvdelen kunne lide den og nogle havde selv pladen eller kassetten, men ca. 1/4 af de adspurgte syntes, at den var dårlig, og den blev kritiseret for ikke at svare til den oprindelige 50'er-musik. Vi spurgte dem om, hvad de troede grunden til en genoplivning af 50'erne var. Svarene gik ud på, at det er profitmagerne, der har gennemskuet de unges behov for at kunne leve sig ind i en problemfri tilværelse,

og at det er en form for nostalgi, der skal ses i forbindelse med krisen i 70'erne. Nogle undlod helt at tage stilling til dette spørgsmål. Vi spurgte dem også, om de følte sig tiltrukket af genoplivninger af tidligere tiders musik i al almindelighed. Kun meget få brød sig ikke om idéen, men det viste sig i den forbindelse, at de fleste følte sig tiltrukket af den musikalske revival, mens moden og dansen havde relativt få tilhængere. Desværre gik der lidt koks i vores spørgeskemaer, så at vi ikke med sikkerhed kunne tage stilling til, om de adspurgtes køn spillede ind i denne sammenhæng. De, der ikke kunne lide revival-idéen, gav den begrundelse, at vi lever i 70'erne og hellere skal finde på noget nyt frem for at vende tilbage til det gamle.

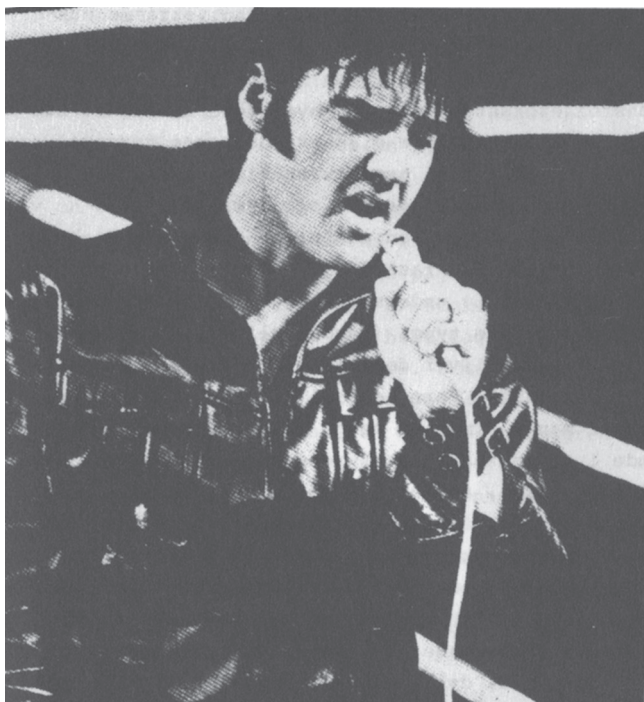
Idol og identifikation

I vores gruppe satte vi os for at undersøge, om Travolta som idol har den samme funktion over for sine fans som rock-sangerne i 50'erne havde over for deres tilhængere. Vi mener, at der må være en forskel. I 50'erne optrådte idolerne i højere grad på scener end på film. På denne måde fik de tætte kontakt med deres fans. Denne kontakt har sværere ved at opstå i dag, eftersom kontakten mellem idol og fans hovedsagelig foregår via biograf, ungdomsblade og andre medier. Vi mener ikke, at fans idag identificerer sig med idolerne på samme måde som i 50'erne. I dag er det som om folk kun identificerer sig ved at klæde sig på som deres idoler og høre deres musik. Anderledes var det i 50'erne, da folk ikke kun fulgte en mode og en musikform, men samtidig fulgte en livsholdning, som moden kun var en del af. Vi mener, at denne livsholdning ikke uden videre kan tages op i 70'erne, eftersom tiden er en anden: Den politiske og den samfundsmæssige situation er væsentlig anderledes end i 50'erne, og man kan derfor ikke have den

samme indstilling til samfundet i 70'erne som i 50'erne.

Som før nævnt mener vi, at det betyder ret meget, om idolerne optræder på en scene eller på et film-lærred. Hvis idolerne optræder på en scene, får publikum et mere ægte indtryk af dem. Idolerne er sig selv eller spiller sig selv på scenen, og det er den rolle, som fans'ene dyrker og identificerer sig med. Men på et lærred spiller idolet en anden end sig selv. Han har fået tildelt en rolle af producenten og det er måske ikke så meget den, som hans fans dyrker som idolet bag rollen. Men det er nok ret svært at skille idolet og hans roller fra hinanden og det betyder så, at producenten kan sælge næsten hvad det skal være, når bare idolet er i hovedrollen. Den identifikation med idolerne der finder sted i denne sammenhæng er altså ikke nær så realistisk eller frigørende som den mellem et 50'er-idol og hans fans. I "Grease" får vi af John Travolta og Olivia Newton-John serveret et forvrænget billede af et samfund og en livsstil, hvor alt er rosenrødt, nemt og ligetil og uden bekymringer.

Grunden til at mange unge identificerer sig med idolerne er, at deres egen tilværelse synes dem trist, besværlig og slet ikke kan måles med den tilværelse, de fører på filmlærredet. Det vil altså sige, at folk flygter fra deres egen virkelighed. Det er lettere for de unge at forestille sig, at de lever den samme tilværelse, som deres idoler gør, end at leve deres eget liv. Det gør de som sagt ved at klæde sig som deres idoler og også ved at tage idollernes meninger til sig, som om de var deres egne. Det er lettere end at se sin egen tilværelse i øjnene, fordi den er svær og problemfyldt med mange meninger, man skal tage stilling til osv. De unge har så fået det indtryk gennem film, reklame, romanblade osv., at tilværelsen skal være så nem og dejlig, og derfor vrager de

Den svedende Elvis.
I 50'erne fik idolerne tættere kontakt med deres fans.

deres egen tilværelse, som de sikkert kunne få mere ud af, hvis de interesserede sig for den.

Er "Grease"-musikken medrivende?

Der er udelukkende tale om nostalgi i forbindelse med 50'er-renæssancen. Ved hjælp af indoktrinering fra reklameverdenen prøver folk (forgæves?) at søge tilbage til "de glade 50'ere".

Profitmagerne har helt afgjort valgt det rette tidspunkt for en revival, idet folk i over et år har ladet sig rive med af det.

MEN bliver folk nu revet rigtigt med af den nye 50'er-musik?

Efter at have sendt et spørgeskema rundt på skolen

Den kølige Travolta.
I "Grease" får vi af John Travolta serveret et forvrænget billede af et samfund og en livsstil.

har vi afgjort fået det indtryk, at folk gennemgående synes, at 50'er-musikken er god og hyggelig lyttemusik, men heller ikke mere. Det er altså næppe musikken, der er særlig medrivende, men snarere de kræfter, der har lanceret fænomenet. Flertallet svarer imidlertid, at der ikke er tale om indoktrinering. Det skyldes måske, at folk er bange for at indrømme, at de lader sig manipulere af massemedierne og dermed har mistet deres egen selvstændige holdning. Ingen af os i gruppen syntes at have et specielt varmt forhold til den nye 50'er-musik. Vi foretrækker at høre den ægte rock frem for den disco-file udgave af den. Det, der karakteriserer den "go'e, gamle rock" er den hårde, rå

og primitive fremførelse med få instrumenter i modsætning til den nyere tids rock, der er præget af tekniske og musikalske raffinementer. I en musiktime sammenlignede vi den nye og den gamle version af melodien "Hound Dog". Den nye var med Sha-Na-Na og den gamle med Elvis Presley. Når vi før i tiden hørte dem hver for sig, syntes der ikke at være de store forskelle, men i den musiktime hørte vi dem lige efter hinanden mange gange. Derigennem blev det meget tydeligt, at den nye udgave bar præg af vor tids disco-musik, idet den teknisk set var meget bedre. Med det mener vi, at selve optagelsen var af høj teknisk kvalitet og instrumenterne trådte tydeligt frem og var i fin indbyrdes balance. Desuden var der flere instrumenter med, bl. a. klaver, og de spillede sammen med en tæt og elastisk disco-sound. Den gamle udgave var i sammenligning hermed primitiv og rå. I den var de mest fremtrædende instrumenter guitar og trommer. Gitaren lød meget pigtrådsagtig og skinger, og trommerne lød af og til som maskingeværtsalver. De største forskelle mellem de to indspilninger lå i den måde de begyndte og sluttede på og så i tempoet. Både begyndelsen og slutningen var i Elvis-versionen meget brat. Det gik lige på og hårdt, og når det var færdigt, så var der ikke mer at spille om. Sha-Na-Na-versionen havde både en blid start og en blid slutning og man blev derved ikke hevet ind i nummeret og revet ud af det igen med den brutalitet som på Elvis-versionen. Elvis-versionen var desuden udført i et meget langsomt tempo, som gav nummeret en ekstra indædt og hård virkning.

Klunset og kønsrollerne

1. gruppe:

Alle i gruppen er enige om, at Grease-moden har påvirket de fleste af os i en eller anden retning. Det kan bl.a. ses ved at mange unge sætter håret

op, går i store nederdele, gummisko, stramme bukser og universitetstrøjer.

Om moden påvirker os til at fastholde bestemte kønsrolleforestillinger og hvad dermed følger, har der været meget store diskussioner om i gruppen. Da vi ikke kunne få overbevist hinanden, delte vi os i to lejre med modsatte meninger.

Den ene del af gruppen mente, at det ældgamle kønsrollemønster blev fastlåst på den måde, at der blev en meget kraftig understregning af den maskuline og den feminine type. (Manden bliver den rå type, mens kvinden bliver den lille, tryghedssøgende pyntegenstand). Personerne i filmen (især pigerne) bruger mange timer og penge på at få deres udseende i orden, sådan at fyrene lægger mærke til dem. Vi synes ikke, at det kan være meningen, at piger skal maje sig sådan ud med hensyn til tøj, og dermed gøre indtryk af den lille, svage pige. På den måde bliver kvinden til en brugsgenstand for manden. I og med købet af 50'er-kluns følger for de flestes vedkommende en bestemt opførsel, som passer til tøjet, dvs. den lille, glade, fnisende pige og den rå, overlegne mandstype. Filmen antyder, at Sandy ved til sidst i filmen at skifte type og iføre sig læderbukser og jakke ændrer rolle. Det gør hun også, men rollen er ikke mindre feminin. Hun skifter rollen som lillepige ud med rollen som vampet sexual-objekt.

Idet der lægges en skarp grænse mellem kønnene, bliver der samtidig lagt et stort pres på manden. Han skal være den beskyttende og forsørgende, han må ikke være svag.

Sådan som situationen er på arbejdsmarkedet i øjeblikket, er det jo meget passende, at kvinden bliver holdt fast i sin kvinderolle ved hjælp af tøjet. Dermed mener vi, at kvinden presses ud af arbejdsmarkedet og vender tilbage til husmoderrollen.

Den anden del af gruppen mener ikke, at kønsrollemønstret bliver låst fast p.gr.a. moden. Hvis en

pige klæder sig efter moden, behøver det ikke at betyde, at hun bliver den lille, forsvarsløse og uselvstændige pige. Tværtimod vil hun føle sig mere selvsikker og bevidst om, at hun er noget bemærkelsesværdigt uden at være en pyntegenstand eller et sexobjekt for mænd. Det giver nemlig i sig selv en tilfredsstillelse at klæde sig pænt og i det hele taget gøre noget ud af sig selv og sit udseende. Vi synes, at de fleste piger nu til dags er lige glade med, om drengene er store og stærke eller hjælpeløse. Vi går i det hele taget ikke så meget op i kønsrollemønstret mere. I de fleste nye generationers forhold er det for det meste pigen, som bestemmer over drengen. Hun er den indsmigrende og lokkende person i et mand/kvinde-forhold. Derfor kommer hendes meninger ofte igennem, fordi mænd som regel ikke kan stå for den kvindelige charme. Så set fra kvindens side behøver vi (kvinder) ikke være bange for, at kvinden igennem moden igen skal vende tilbage til den gamle tid, hvor kvinden var den undertrykte i samfundet.

2. gruppe:

Filmen repræsenterer det gamle kønsrollemønster, hvor drengene skal være hårde og pigerne tilbageholdende og "søde". Dette kan der gives adskillige eksempler på. Drengene er initiativtagerne, der inviterer pigerne til bal og dansekonkurrence. Pigerne forventer dette og kunne højst sandsynligt ikke forestille sig det anderledes. Pigerne fremstilles som hysteriske og fnisende, f.eks. da en dreng i en biologitime kaster en edderkop hen til en pige, hvorpå hun får et hysterisk anfald. Drengene må ikke vise følelser, når andre (især drenge) er til stede. Da John Travolta præsenteres for sin pige på skolen første gang efter ferien, er han sammen med sine kammerater og vil derfor ikke rigtigt være ved, at han holder af hende. Lige sådan vil han i glæde omfavne en kammerat, men de finder det flovt og pinligt, fordi der er andre dren-

ge til stede, og skynder sig at frigøre sig fra hinandens favntag. Mht. dansen er det ilde set, at to af samme køn danser med hinanden, hvilket bl.a. resulterer i, at pigerne bliver bænkevarmere, hvis deres udseende eller påklædning ikke lever op til idealet af den søde lillepige. Også moden er meget kønsrollepræget. Pigerne går klædt i kjoler og nederdele, mens drengene går i læderjakker og cowboybukser. Pigerne er feminine og drengene er maskuline.

Vi mener ikke, at kønsrollemønstret er sat tilbage i udvikling p.gr.a. filmen, men sikkert sat i stå. Det er især tøjmoden, der har fået indflydelse. Tøjet fra 50'erne er kommet tilbage i form af kjoler og nederdele med vide skørter og snævre cowboybukser og satinbukser. Især er pigerne blevet ofre for denne mode. Moden har bestemt, at pigerne igen skal være feminine og dermed gå bort fra den friere påklædning (løse cowboybukser og T-shirts). Klæder skaber folk, siger man, og vi mener så afgjort, at kroppen og hjernen retter sig ind efter det tøj, som vi skruer os ned i.

Dansen fra "Grease" dyrkes idag mange steder både som fritidsinteresse og rundt omkring på diskoteker. Denne dans er meget kønsrollebestemt. Et par består af en pige og en dreng - med drengen som fører.

Det er hos de helt unge, at "Grease"-moden flore-rer, altså ikke så meget blandt f.eks. gymnasie-elever som blandt dem, der er yngre, og det kan virke meget hæmmende og bremsende på den udvikling, der er i gang, fordi denne generation meget gerne skulle stå i spidsen for et mere ligestillet samfund.